De Gelderlander Dagblad v. Nijmegen
De Gelderlander Gewestelijk Dagblad
Arnhems Dagblad
De Oost-Gelderlander
Veluws- en IJsselbode
De Noord-Oosterpost
Dagbl. v. N.O. Brab. en N. Limburg
Uitgave en druk: N.V. Uitgevers-Mij. De Gelderlander — Nijmegen.

DE GELDERLANDER

DAGBLAD VOOR NIJMEGEN

De Gelderlander-Pers:
Directeur: G. H. J. B. BODEWES
Alg. Hoofdred.: LOUIS FREQUIM
Stadsk. Hoofdred.: PROF. MR. F. DUYNSTEE

Abonnement: f 0.32 per week; f 4.25 per kwartaal;
Per Post: f 4.55 per kwartaal

Den Vaderland Getrouwe
14-3-'42 — 22-9-'44

Kantoren: Hessenberg 18 - Nijmegen
Telefoons (K 8800)
Directie en Administratie: 24645
Advertenties: 24641—24642
Abonnementen: 24646
Redactie: 20706 — GIRO: 25574

MAANDAG 20 DECEMBER 1948

TWEEDE MILITAIRE ACTIE IN INDONESIE

PARACHUTE-TROEPEN BEZETTEN DJOKJA

Nederlandse strijdkrachten op Java en Sumatra zijn Zaterdagmiddag om 5 uur Ned. tijd (middernacht Java-tijd) een tweede militaire actie begonnen. Djokjakarta, de hoofdstad van de Republiek Indonesia, is Zondagmiddag 3 uur Java-tijd, 15 uur later, door parachute-troepen geheel bezet. Zondagmorgen vroeg was reeds het vliegveld Magoewo, op 8 km van Djokja, onbeschadigd in handen van Nederlandse parachutisten gevallen. Mariniers zijn aan de Noordkust van Java te Toeban, 85 km ten Westen van Soerabaja, aan land gegaan. Soekarno, Hatta, Sjahrir en tal van andere republikeinse autoriteiten zijn geinterneerd. Hedenmiddag 4 uur legt de regering een verklaring af in de Tweede Kamer. Het kabinet van Oost-Indonesië heeft zijn ontslag ingediend. De Veiligheidsraad is voor hedenmorgen half elf te Parijs bijeengeroepen om de actie in Indonesië te bespreken. Censuur is ingesteld op alle perstelegrammen uit Batavia. Dit is tot op dit ogenblik -- Maandagmorgen 8 uur -- het belangrijkste nieuws uit Indonesië.

Eindelijk

ER komt een ogenblik, aldus heeft dr. Beel het eens geformuleerd, toen hij het ziekelijk verloop van zaken besprak betreffende de onderhandelingen tussen de republiek en Nederland, er komt een ogenblik, dat lankmoedigheid ophoudt een deugd te zijn. Het moet voor tallozen een opluchting geweest zijn, toen de regering in de afgelopen week eindelijk meende, dat dit ogenblik aangebroken was en de verbindingen met de republiek afgesneed om over te kunnen gaan tot het instellen van de Interimregering overeenkomstig de wet Indonesië in overgangstijd. Midden vorige week schreven wij reeds, dat dit besluit ongetwijfeld z'n consequenties zou hebben, en die consequenties zijn er in haar volle ernst. Want niet alleen namen de infiltratie en terreur toe, maar de regering heeft Zaterdag officieel het tafellaken doorgesneden, toen bleek, dat de republiek een onhoudbare toestand instendigde door een bindende verklaring te weigeren met betrekking tot een aantal essentiële punten die als basis voor wter nieuwe onderhandelingen moesten dienen. Integendeel, alles wees op sabotage en bovendien bleek, dat de republiek het instellen van de federale regering tegen 1 Januari zou gaan doorkruisen met grote terreur-acties. Ten koste van alles moest dit voorkomen worden, omdat de vrijheid en zelfstandigheid voor de Indonesiërs groot gevaar liepen. Daarom besloot onze regering (die haar toezeggingen met betrekking tot de staatkundige hervormingen en de stichting van een onafhankelijke souvereine Verenigde Staten van Indonesië — in een Unie met Nederland op voet van gelijkheid verbonden — volledig waar wil maken) de beletselen op te ruimen die deze onafhankelijkheid van Indonesië in de weg stonden. Nederland, dat getoond heeft mee te willen werken tot het openen van de weg naar de vrijheid van Indonesië, heeft deze vrijheid te beschermen en te waarborgen, zeker tegen een overheersing door de extremistische elementen in de republiek, die een democratische rechtsorde niet wensen, doch er slechts op uit zijn heel Indonesië aan hun communistische terreur ondergeschikt te maken in plaats van als deelgenoot in de federale regering plaats te nemen.

Zo moest dan wel ten lange leste het zware, maar van verantwoordelijkheidszin getuigende, besluit vallen, dat niet bedoelt „vijandelijk gebied te bezetten", maar „rechtvaardigheid en veiligheid te brengen, waar te voren wetteloosheid regeerde". (Dr. Beel).

Ook de nieuwe politionele (zuiverings)actie is overal als een opluchting ontvangen, al verhelen wij ons de zorgen van vele ouders, vrouwen en verloofden niet, die nu weten, dat hun dierbaren thans groter gevaren lopen dan voor kort. Wij zijn ons wel bewust, dat de actie — zo vlak voor Kerstmis — op een psychologisch zeer ongunstig moment komt, maar misschien zal het mogelijk zijn, dat de operaties nog vóór het feest van de Vrede beëindigd zijn, zodat met de vrede ook rust en veiligheid in de gebieden van Java en Sumatra zullen zijn teruggekeerd. Laten wij in deze dagen vurig voor onze jongens bidden, opdat God hen weer behouden in de havens van de gezinnen thuis brengen; laten wij een echt katholieke thuisfront voor hen zijn, opdat zij in uren van gevaar weten, dat er thuis aan hen gedacht wordt. Laat Nederland de muur in hun rug zijn, en waar in ons eigen land getracht wordt de hand naar onze jongens uit te steken, dient fel en snel ingegrepen te worden. Laten we die verraders van ons land en volk kenmerken en ze als zodanig behandelen.

Er zullen nog moeilijke dagen komen. De bal der internationale repercussies zal vandaag in de Veiligheidsraad al gaan rollen, maar Nederland heeft de zekerheid, dat het naar eer en geweten handelt in het belang van het volk, dat wil zijn vrijheid willen schenken. Daarom staan wij recht achter onze regering en onze jongens.

L. F.

Dr. Beel in Batavia:

Vastberaden en grondige zuivering terroristen

BATAVIA, 19 Dec. (Reuter-Aneta). — Dr. Beel, de hooge vertegenwoordiger van de Kroon, heeft Zondag voor radio Batavia mededeling gedaan van het besluit van de Nederlandse regering het bestand met de Republiek op te zeggen en een zuivering te beginnen tegen de terroristen op republikeins gebied. Dr. Beel verklaarde: „Deze zuivering zal vastberaden en grondig worden uitgevoerd. Wij zullen met alle ter beschikking staande politionele en militaire middelen onverpoosd de terroristenbenden achtervolgen en wij zullen hen niet langer hun practijken laten voortzetten, hetzij in de gebieden welke reeds onder controle staan, hetzij in gebieden welke wij thans op het punt staan te gaan bevrijden.. Deze stap is gedaan omdat de Nederlandse regering, zich tenvolle bewust van haar plicht, tot de conclusie is gekomen, dat geen vreedzame regeling meer mogelijk was.

In een toespraak tot de Nederl. gewapende machten verklaarde dr. Beel: „Gij marcheert niet op teneinde vijandelijk gebied te bezetten, doch om rechtvaardigheid en veiligheid te brengen, waar tevoren wetteloosheid regeerde. Toen door ww. duden dat niemand, wie ook, iets van u te vrezen heeft, wanneer hij vreedzaam zijn taak vervult".

Dr. Beel deed tenslotte een beroep op de luisteraars, zowel in het federaal als in het republikeinse gebied, om behulpzaam te zijn, teneinde „de zuiveringsactie, welke haast noodzakelijk is gebleken, zo snel mogelijk te laten verlopen, zodat onvermijdelijk leed tot een minimum beperkt zal blijven en de vrede snel in geheel Indonesië zal worden hersteld".

Op een persconferentie, welke o.a. door een aantal buitenlandse correspondenten werd bijgewoond, heeft dr. Beel een aantal vragen beantwoord. De belangrijkste vraag luidde:

Zullen Nederlandse, althans niet-republikeinse bestuursambtenaren worden aangesteld in onder Nederlandse controle gebrachte republikeinse gebieden, en welke maatregelen stelt de Nederlandse regering in het vooruitzicht te nemen met betrekking tot het bestuur in bedoelde gebieden?

Dr. Beel antwoordde: In de eerste tijd zal er een militair bestuur zijn, waarbij territoriale adviseurs van het bestuur zullen worden ingeschakeld, wier taak het is, zo spoedig mogelijk het burgerlijk bestuur weder in orde te maken.

Kabinet afgetreden in Oost-Indonesië

MAKASSAR, 19 Dec. (Aneta) — De minister-president van Oost-Indonesië, Anak Agoeng, heeft in een rede voor radio Makassar, in de Indonesische en de Nederlandse taal gesproken, aangekondigd, dat zijn kabinet zal aftreden. Hij deelde verder mede, dat de regering op verzoek van president Soekawati de lopende zaken zal afhandelen.

Ook de premier van Pasoendan, Raden Adil Poeradiredja, is afgetreden.

Anak Agoeng verklaarde verder: „De regering heeft de verwachting gekoesterd, dat haar arbeid, welke zij in het afgelopen jaar in nauwe samenwerking met de regeringen en besturen van de andere delen van Indonesië in uitvoerig overleg met de Nederlandse regering verrichtte, met succes zou worden bekroond. Nu deze verwachting niet in vervulling is gegaan en de arbeid en het streven van de regering derhalve niet hebben geleid tot het resultaat, dat zij in uitzicht stelde, heeft de regering gemeend verplicht te zijn, haar mandaat ter beschikking van de president te moeten stellen en het parlement van deze stap op de hoogte te moeten brengen." De leden van het parlement, die thans te Makassar bijeen zijn, zijn teruggeslagen en betreuren het, dat het zover heeft moe en komen. Hoewel ook maar de geringste tekenen van onrust ontbreken, zijn troepen en politie uitgeroepen geconsigneerd.

Op verzoek van Amerika

Veiligheidsraad vandaag bijeen

LONDEN, 19 Dec. (Reuter) — De voorzitter van de Veiligheidsraad, de heer F. van Langenhove, heeft te Parijs bekend gemaakt, dat morgenochtend om half elf een bijzondere zitting van de Veiligheidsraad voor onderzoek naar de Indonesische kwestie zal worden gehouden.

Het vernoek tot het houden van deze zitting is geschied door de Amerikaanse afgevaardigde, Dr. Jessup. De Australische gedelegeerde verenigde zich met dit verzoek.

De secretaris van de Commissie voor Goede Diensten, de heer Narayanan, heeft aan de veiligheidsraad een telegram gezonden, waarin dringende aandacht voor de situatie wordt gevraagd. „Wij doen een beroep op de Veiligheidsraad opdat deze snel tussenbeide zal komen", zo verklaarde Dr. Oesman, vertegenwoordiger van de Indonesische republik in de regering te Camberra. „De Nederlandse aanval", zo voegde hij eraan toe, „zal een grote weerslag hebben in Zuid-Oost-Azië. Onze steden en onze wegen vooral zullen ongetwijfeld snel door de Nederlandse troepen bezet worden, doch wij zullen de guerilla-oorlog kunnen voortzetten en vooral op Sumatra".

K.A.B. waarschuwt tegen acties van communisten

Gewroet reeds begonnen

(Van een onzer verslaggevers)

ARNHEM, 19 December — Op de centrale raadsvergadering van de K.A.B. in het Aartsbisdom, welke Zaterdag en Zondag te Arnhem is gehouden, heeft de Verbondsvoorzitter, de heer A. C. de Bruijn, tijdens de slotvergadering hedenmiddag de volgende verklaring afgelegd naar aanleiding van de gebeurtenissen in Indonesie:

1. De regering heeft, na veel geduld te hebben betracht, nadat de overeenkomsten door de Republikeinse leiders herhaaldelijk waren overtreden nadat honderden mannen zijn vermoord, nu er geen enkel uitzicht meer is op overeenstemming, ten slotte besloten, militair in te grijpen om recht en vrijheid voor het Indonesische volk te bereiken.

2. Die daad ligt in de politieke sfeer; daarvoor dragen allereerst de regering en de volksvertegenwoordiging de verantwoordelijkheid.

3. De arbeidersbeweging als zodanig heeft zich daarmee niet te bemoeien, wijl zij daarvoor in geen enkel opzicht verantwoordelijk is.

4. Voor het geval communisten hier en daar zouden trachten de arbeiders in een politiek — tegen de regering gericht — avontuur te werpen, zal de K.A.B. zich daartegen met alle haar ten dienste staande middelen verzetten.

Gewroet begint

Zondag heeft het Uitvoerend Bestuur van het Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties en de Rotterdamse Havenarbeiders, een vergadering belegd en zich in een motie tot de regering gewend waarin een ernstige waarschuwing is vervat om zich niet verder op de weg van het geweldadig optreden tegen de Republiek te begeven. Zij doen een „klemmend beroep" op de Nederlandse arbeiders om te trachten met terzijdestelling van alles wat hen scheidt, tot een gemeenschappelijk optreden te komen, teneinde de „onheilen" waardoor in het bijzonder de arbeidersklasse door genoemde ontwikkeling bedreigd wordt, af te wenden.

Snelle opmars

Spoor bij landing van parachutisten

BATAVIA, 19 Dec. (Reuter-Aneta) — Van officiële Nederlandse zijde werd Zondag te 13 uur (Java tijd) gemeld:

„In de ochtend van 19 December te kwart voor 7 zijn Nederlandse parachutisten geland in de omgeving van Djokja. Het vliegveld Magoewo, 8 km. ten Oosten van Djokja, is onbeschadigd in hun handen gevallen, waarna het verder aanpvarmen van de inbrengen van luchtlandingstroepen".

De landing der parachutisten heeft de verdedigers van het vliegveld blijkbaar volkomen verrast, ofschoon er reeds enige weken geruchten over de ophanden zijnde Nederlandse actie de ronde deden. Volgens waarnemers zou de aanval op dit vliegveld, die door per vliegtuig aangevoerde legereenheden wordt ondersteund, het belangrijkste object van de aanval der Nederlanders zijn geweest.

SPOOR

De legercommandant, Luitenant-generaal Spoor, heeft het Vroege gedeelte van de operatie boven het vliegveld Magoewo uit zijn eigen vliegtuig gadegeslagen. Nadat het zeker was, dat de actie der parachutisten volgens het plan was verlopen, hetgeen van de grond af werd geseind met de woorden „all clear" vloog de generaal terug naar Semarang, om daar de embarkatie der luchtlandingstroepen gade te slaan. Hij keerde later naar Batavia terug.

Na de bezetting van het vliegveld van Djokja landde aldaar 'n Catalina-transportvliegboot met zeven passagiers. De piloot was een Amerikaan. De piloot en de passagiers zijn geinterneerd voor verder onderzoek.

Nederlandse troepen, die vanuit Combong op Midden-Java in Oostelijke richting oprukken, hebben Karanganjer bereikt, welke plaats enkele km. Oostelijk van de voormalige bestandslijn ligt. Verder hebben Nederlandse troepen op Midden-Java op vele plaatsen de voormalige bestandslijn overschreden.

Kort na middernacht zijn Nederlandse mariniers, gesteund door eenheden van de Kon. Ned. Marine, geland op de Noordkust van Oost-Java, te Toeban.

Naar men meent te weten, is de bedoeling van de landing der mariniers het uitvoeren van een afgelijningsmanoeuvre ten behoeve van de opmars uit de richting van Semarang.

In het Zuid-Westelijk deel van Midden-Java passeerden Nederlandse troepen in opmars Keboemen. Op Oost-Java bezetten Nederlandse troepen Pepandjeng. Op Noord-Sumatra werden ongeveer 100 kilometer ten Zuiden van Tandjongbalei de plaats Rantauprapat en de onderneming Wingfoot bezet.

Nederlandse troepen zijn van het gebied der Negara Szematera Timoer uit Asahan binnengetrokken. Op Midden-Sumatra hebben de Nederlandse troepen op verschillende plaatsen de voormalige bestandslijn overschreden.

Censuur is ingesteld onder meer op alle perstelegrammen. Er is opdracht gegeven, het ingezonden prevenieve toezicht op vlotte en spoedige wijze te doen uitoefenen. Er zal naar gestreefd worden elke vertraging te voorkomen.

De Nederlandse troepen reiken twee pamfletten aan de bevolking van de zich uitvoerende politie-

(Vervolg op pag. 5)

Gebed voor Indië

„Wij smeken U, God almachtige Vader, stort goedgunstig Uw zegen uit over Indië; wil er de vrede herstellen en verleen dat onze jongens en mannen behouden uit Indië terugkeren.

Dat de Heilige Geest onze Regering verlichte en haar bijsta.

Lieve Moeder Maria, bid voor onze Regering en voor Uw kinderen in Indië."

Tweede Kamer heden bijeen

Regering legt verklaring af

's GRAVENHAGE, 19 Dec. — De leden der Tweede Kamer zijn telegrafisch opgeroepen voor een vergadering, die Maandagmiddag om 4 uur zal worden gehouden. In deze openbare vergadering zal de Regering een verklaring afleggen inzake Indonesië, welke verklaring, naar vermoed wordt, niet veel langer dan een half uur in beslag zal nemen.

Uitgesloten moet worden geacht, dat de debatten over deze regeringsverklaring reeds in de vergadering van Maandagavond aan de orde zullen komen.

Soekarno, Hatta, Sjahrir in Djokja geïnterneerd

Vlucht naar India mislukte

BATAVIA, 19 Dec. — Kort na de bezetting van Djokja zijn president Soekarno, vice-president Moh. Hatta, de oud-premier Soetan Sjahrir, air-commodore Soeriadarma, de minister van buitenlandse zaken Hadji Agoes Salim, staatssecreetaris Pringgodigdo en een twaalftal andere republikeinse autoriteiten geinterneerd.

Ook een aantal leden van het KNIP (voorlopig republikeins parlement) werd geinterneerd. Hierbij bevond zich de voorzitter van het KNIP mr. Assaat. De geinterneerden zijn ondergebracht in het paleis van de president of de ambtswoning van de vice-president.

President Soekarno had het voornemen dezer dagen in gezelschap van enige ministers en adviseurs naar India te gaan. Dit was op 16 dezer door hem openbaar aangekondigd in een dagorder. Voorts was het de regering bekend, dat aan de republikeinse vertegenwoordiger van New Delhi de komst van Soekarno op 20 December aldaar was aangekondigd. Soekarno zou 17 dezer vertrekken om via Fort de Kock, waar hij de 18e 's avonds in receptie zou houden, naar Tancoon in India te vliegen.

Blijkens heden ontvangen persberichten is het toestel, dat Soekarno zou komen halen, in Singapore ontklaar gemaakt. Hiermee is het toe te schrijven dat Soekarno niet uit Djokja heeft kunnen vertrekken.

ARRESTATIES

De politie te Batavia heeft verklaard, dat in de nacht van Zaterdag op Zondag een 45-tal arrestaties zijn verricht en dat aan een gering aantal republikeinen huisarrest is opgelegd. Hierbij deden zich geen incidenten voor.

„De arrestanten zijn verdachte elementen, omtrent wie de politie aanwijzingen heeft, dat zij zouden kunnen deelnemen aan revolutionnaire acties", zo zeide de politie. Zij zijn naar de gevangenis Tjipinang overgebracht. Het huisarrest, dat is opgelegd aan republikeinen, die in contact staan met de republikeinse regering is een veiligheidsmaatregel van beperkte duur".

Republikeinse tijdschriften zullen te Batavia moeten verschijnen, mits zij zich beperken tot het geven van feiten.

Nieuwe kwartaalabonnees per 2 Januari a.s. ontvangen de tot die datum verschijnende nummers van dit blad gratis.

DE DIRECTEUR.

WEERBERICHT

AANHOUDENDE VORST.

De Bilt, 19 Dec. Droog weer me, op de meeste plaatsen veel bewolking. Matige tijdelijk vrij krachtige Oostelijke wind. Ook overdag bijna overal lichte vorst.

Nederlandse Mariniers in opmars door het bergachtige terrein op Midden Java